

EL

EL

EL

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 28.3.2008
COM(2008) 159 τελικό

2008/0064 (COD)

Πρόταση

ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το Ευρωπαϊκό Έτος Δημιουργικότητας και Καινοτομίας (2009)

(υποβληθείσα από την Επιτροπή)

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Ευρωπαϊκό Έτος Δημιουργικότητας και Καινοτομίας (2009)

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ευρώπη χρειάζεται να τονώσει την ικανότητά της για δημιουργικότητα και καινοτομία τόσο για κοινωνικούς όσο και για οικονομικούς λόγους. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έχει επανειλημμένα αναγνωρίσει τη ζωτική σημασία που έχει η καινοτομία για να μπορέσει η Ευρώπη να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στις προκλήσεις και τις ευκαιρίες της παγκοσμιοποίησης. Το Δεκέμβριο 2006, για παράδειγμα, επισήμανε ότι «η Ευρώπη χρειάζεται μια στρατηγική προσέγγιση για τη δημιουργία περιβάλλοντος φιλικού προς την καινοτομία, στο οποίο η γνώση να μετατρέπεται σε καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες»¹. Η σύγχρονη οικονομία, η οποία δίδει έμφαση στην προστιθέμενη αξία μέσω της καλύτερης χρησιμοποίησης των γνώσεων και της ταχείας καινοτομίας, απαιτεί διεύρυνση της βάσης δημιουργικών δεξιοτήτων για όλο τον πληθυσμό. Αυτό που χρειάζεται ιδίως είναι δεξιότητες και ικανότητες που επιτρέπουν στα άτομα να ενστερνίζονται την αλλαγή ως ευκαιρία και να είναι ανοικτά σε νέες ιδέες που προωθούν την καινοτομία και την ενεργό συμμετοχή σε μια πολιτιστικά πολύμορφη κοινωνία, βασισμένη στη γνώση.

Η ικανότητα καινοτομίας συνδέεται στενά με τη δημιουργικότητα ως προσωπικό χαρακτηριστικό που βασίζεται σε πολιτιστικές και διαπροσωπικές δεξιότητες και αξίες. Για να μπορέσει να αξιοποιηθεί πλήρως, πρέπει να διαδοθεί ευρέως σε όλο τον πληθυσμό. Ο ρόλος της εκπαίδευσης και της κατάρτισης ως καθοριστικός παράγοντας για την τόνωση της δημιουργικότητας, τη λειτουργία της καινοτομίας και την ανταγωνιστικότητα υπογραμμίστηκε και πάλι από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μαρτίου 2007, το οποίο πρότεινε την έννοια του «τριγώνου της γνώσης» που περιλαμβάνει την εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία².

Το πρόγραμμα εργασίας «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010»³ και τα προγράμματα κοινοτικής δράσης στους τομείς της διά βίου μάθησης και των πολιτικών για τη νεολαία, καθώς και σε συναφείς τομείς όπως ο πολιτισμός, παρέχουν ευκαιρίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την ανταλλαγή εμπειριών και ορθών πρακτικών και για την καλύτερη κατανόηση από τους ενδιαφερόμενους των τρόπων προώθησης της δημιουργικότητας και της ικανότητας καινοτομίας. Ειδικότερα, η σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης⁴ παρέχει ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς που καλύπτει οκτώ βασικές ικανότητες (που ορίζονται ως «γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις») οι οποίες καλύπτουν μια ευρεία ατζέντα για την εκπαίδευση και την κατάρτιση σε όλα τα στάδια της ζωής. Πολλές από αυτές τις δεξιότητες είναι σημαντικές για τη δημιουργικότητα και την καινοτομία σε προσωπικό, διαπροσωπικό και διαπολιτισμικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένης της «μαθηματικής ικανότητας και βασικών ικανοτήτων στην επιστήμη και την τεχνολογία», της «ψηφιακής ικανότητας», της

¹ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Βρυξέλλες, 14/15 Δεκεμβρίου 2006, παράγραφος 28.

² Συμπεράσματα της Προεδρίας – Βρυξέλλες, 8/9 Μαρτίου 2007.

³ *Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010 – επείγουσα ανάγκη μεταρρυθμίσεων για να επιτύχει η στρατηγική της Λισσαβώνας*: κοινή έκθεση που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 26 Φεβρουαρίου 2004. Βλ. και το λεπτομερές πρόγραμμα των επακόλουθων εργασιών σχετικά με τους στόχους των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη, ΕΕ C 142 της 14.6.2002, σ.1.

⁴ Σύσταση 2006/962/ΕΚ, ΕΕ L 394 της 30.12.2006, σ.10.

«μεταγνωστικής ικανότητας (learning to learn)», των «κοινωνικών ικανοτήτων και ικανοτήτων που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη», της «πρωτοβουλίας και επιχειρηματικότητας» και της «πολιτισμικής συνείδησης και έκφρασης».

Η ανακήρυξη ενός Ευρωπαϊκού Έτους είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος για να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις με τη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση του κοινού, τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με ορθές πρακτικές, την τόνωση της έρευνας, της δημιουργικότητας και της καινοτομίας και την προώθηση της πολιτικής συζήτησης και της αλλαγής. Με το συνδυασμό δράσεων σε κοινοτικό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και την προσφορά ευκαιριών για τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων μπορούν να δημιουργηθούν συνέργιες για δραστηριότητες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης και επιδιώκεται η εστίαση της πολιτικής συζήτησης σε ένα συγκεκριμένο ζήτημα.

Ο στόχος για το 2009 είναι να προωθηθεί η δημιουργικότητα και η ικανότητα καινοτομίας ως σημαντικές ικανότητες για όλους. Ο στόχος αυτός είναι σύμφωνος με την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Μια στρατηγική καινοτομίας ευρείας βάσης για την ΕΕ» στην οποία επισημαίνεται ότι «χωρίς την εκπαίδευση στον πυρήνα της πολιτικής, η καινοτομία θα παραμείνει αστήρικτη. Πρέπει να προωθήσει το ταλέντο και τη δημιουργικότητα από ένα αρχικό στάδιο⁵.» Το πρόγραμμα διά βίου μάθησης αποτελεί συνεπώς σημαντικό εργαλείο για τη στήριξη αυτής της πρωτοβουλίας. Το Ευρωπαϊκό Έτος θα υποστηριχθεί, εφόσον απαιτείται, από άλλες πολιτικές και προγράμματα σε συναφείς τομείς, όπως στους τομείς των επιχειρήσεων, της κοινωνίας της πληροφορίας, της έρευνας, της συνοχής ή της αγροτικής ανάπτυξης.

2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Η δημιουργικότητα είναι ένα χαρακτηριστικό του ανθρώπου που εκδηλώνεται σε πολλούς τομείς και συγκυρίες, από τα έργα τέχνης, το καλλιτεχνικό σχέδιο και τη βιοτεχνία μέχρι τις επιστημονικές ανακαλύψεις και την επιχειρηματικότητα, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Ο πολυδιάστατος χαρακτήρας της δημιουργικότητας σημαίνει ότι η γνώση σε ευρύ φάσμα διαφορετικών τομέων - τεχνολογικών και μη - μπορεί να αποτελέσει τη βάση για δημιουργικότητα και καινοτομία. Η καινοτομία είναι η επιτυχής υλοποίηση νέων ιδεών· η δημιουργικότητα είναι *εκ των ων ουκ άνευ* για την καινοτομία. Νέα προϊόντα, υπηρεσίες, διαδικασίες, στρατηγικές και οργανώσεις απαιτούν ανθρώπους οι οποίοι γεννούν νέες ιδέες και συνδυασμούς ιδεών. Συνεπώς, ικανότητες όπως η δημιουργική σκέψη και η προηγμένη επίλυση προβλημάτων είναι εξίσου σημαντικές στον οικονομικό και τον κοινωνικό, όπως και στον καλλιτεχνικό τομέα.

Οι κοινότητες της δημιουργικότητας και της καινοτομίας - οι κοινότητες των τεχνών, από τη μια, και οι κοινότητες της τεχνολογίας και των επιχειρήσεων, από την άλλη, - συχνά δεν συνδέονται καλά μεταξύ τους. Μια σημαντική συμβολή του Έτους θα είναι η γεφύρωση αυτών των κόσμων, αναδεικνύοντας με συγκεκριμένα παραδείγματα την αξία που έχει η σύνδεση των εννοιών της δημιουργικότητας και της καινοτομίας σε διάφορους τομείς, όπως τα σχολεία, τα πανεπιστήμια, οι ιδιωτικοί και οι δημόσιοι οργανισμοί.

Μια σημαντική και συχνά ανεκμετάλλευτη πηγή καινοτομίας που μπορεί να βρεθεί εκτός του πλαισίου ενός οργανισμού είναι ο χρήστης. Οι ανάγκες του χρήστη μπορούν να αποτελέσουν το σημείο εκκίνησης για την ανάπτυξη, τη βελτίωση ή/και το σχεδιασμό νέων,

⁵ COM(2006) 502 τελικό.

ανταγωνιστικότερων προϊόντων και υπηρεσιών. Αν διαθέτουν τις κατάλληλες ικανότητες, οι χρήστες μπορούν να παράσχουν ένα φιλικό προς την καινοτομία περιβάλλον αγοράς ως καταναλωτές αλλά μπορούν επίσης να επιλύσουν απρόβλεπτα προβλήματα και να συμμετάσχουν στην ανάπτυξη των ίδιων των προϊόντων και των υπηρεσιών. Ο θετικός αντίκτυπος της συμμετοχής των καταναλωτών εξηγεί γιατί οι παραγωγοί νέων τεχνολογιών που συνεργάζονται στενά με τους χρήστες σημειώνουν υψηλά ποσοστά επιτυχίας όσον αφορά την καινοτομία.

Η σχέση μεταξύ ικανοτήτων και καινοτομίας είναι δυναμική: οι τρόποι συμπεριφοράς των ανθρώπων καθώς και οι δεξιότητες και οι γνώσεις τους συμβάλλουν στην τόνωση της καινοτομίας, ενώ η καινοτομία, με τη σειρά της, συμβάλλει στη μεταβαλλόμενη ζήτηση για δεξιότητες, τόσο στο επίπεδο της κοινωνίας όσο και στο επίπεδο μιας εταιρείας. Δεν υπάρχει ένα μοναδικό μείγμα δεξιοτήτων που θα μπορούσε να αποτελέσει τη συνταγή για επιτυχή καινοτομία σε κάθε περίπτωση. Όλο και περισσότερο, οι διαδικασίες καινοτομίας δικτυώνονται, γίνονται πολυδιάστατες και προσανατολισμένες στην επίλυση προβλημάτων, δημιουργώντας ολοένα και μεγαλύτερη ζήτηση για γενικής φύσεως δεξιότητες, όπως η μεταγνωστική ικανότητα (learning to learn) και η ικανότητα αποτελεσματικής αλληλεπίδρασης με άλλους. Είναι συνεπώς σημαντικό να αναγνωρίζονται ικανότητες όπως οι «γνώσεις, δεξιότητες και τρόποι συμπεριφοράς», όπως κάνει η σύσταση για τις βασικές ικανότητες. Η στάση του ατόμου απέναντι στην αλλαγή μπορεί να είναι το ίδιο σημαντική με τα τυπικά προσόντα.

Μια θεμελιώδης ιδιότητα στην οποία βασίζεται η ικανότητα δημιουργικότητας και καινοτομίας είναι η ύπαρξη κινήτρων και η αίσθηση πρωτοβουλίας. Τα θεμέλια των ιδιοτήτων αυτών τίθενται στα πρώτα στάδια προσωπικής ανάπτυξης. Η δημιουργικότητα καλύπτει μεγάλο μέρος του προγράμματος διδασκαλίας τα πρώτα χρόνια του σχολείου, αλλά το μέρος αυτό μειώνεται δραστικά κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης. Μια σημαντική πρόκληση την οποία αντιμετωπίζουν τα εκπαιδευτικά συστήματα είναι συνεπώς πώς να κρατήσουν ζωντανή τη σπίθα της δημιουργικότητας στα παιδιά και τους νέους. Μεταξύ των απαντήσεων που δίνονται στο πρόβλημα αυτό περιλαμβάνεται, για παράδειγμα, η μεγαλύτερη έμφαση στα δημιουργικά μαθήματα, η ανάπτυξη νέων προσεγγίσεων όσον αφορά τη μάθηση και η προώθηση διαφόρων δραστηριοτήτων εκτός προγράμματος σπουδών.

Παράλληλα, οι διαπολιτισμικές και διαπροσωπικές ικανότητες έχουν ζωτική σημασία προκειμένου να αποκτήσουν τα άτομα τα προσόντα που θα τους επιτρέψουν να συμμετάσχουν με αποτελεσματικό και εποικοδομητικό τρόπο στην κοινωνική και την εργασιακή ζωή, ιδίως στις ολοένα και πιο πολύμορφες κοινωνίες. Οι ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη επιτρέπουν στα άτομα να συμμετάσχουν πλήρως στη ζωή της κοινωνίας των πολιτών, με βάση τη γνώση των κοινωνικών και των πολιτικών εννοιών και δομών και με δέσμευση για ενεργό και δημοκρατική συμμετοχή. Αυτές οι δεξιότητες και γνώσεις είναι επίσης σημαντικές για την τόνωση της δημιουργικότητας και της ικανότητας καινοτομίας.

Η διαρκώς αυξανόμενη πίεση για την ανάπτυξη δημιουργικών, καινοτόμων και κριτικών δεξιοτήτων σημαίνει ότι οι παραδοσιακές προσεγγίσεις του διδακτικού έργου που βασίζονται στην άμεση και από καθέδρας διδασκαλία δεν είναι πλέον κατάλληλες. Οι μέθοδοι αυτές αντικαθίστανται από μοντέλα που εστιάζονται περισσότερο στην ενεργό συμμετοχή του διδασκόμενου στη διαδικασία σκέψης και ερμηνείας. Η μάθηση επιτυγχάνεται μαζί με άλλους, με δημιουργική ανταλλαγή κοινωνικών πρακτικών και συνηθειών. Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχή μάθηση και καινοτομία αποτελεί η ύπαρξη οργανωτικής κουλτούρας για να στηρίξει το άνοιγμα και τη δημιουργικότητα.

3. ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ

3.1. Διαβουλεύσεις με τους ενδιαφερόμενους

Πραγματοποιήθηκαν άτυπες συζητήσεις για την οργάνωση Ευρωπαϊκού Έτους Δημιουργικότητας και Καινοτομίας, βασισμένου στα υπάρχοντα προγράμματα, με βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και με τα κράτη μέλη. Η ουσία της πρωτοβουλίας συνάντησε θερμή υποδοχή και ο αυξανόμενος αριθμός αιτήσεων για περαιτέρω πληροφορίες που λαμβάνονται από ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων υποδηλώνει ότι υπάρχει έντονη ζήτηση για μια ανάλογη πρωτοβουλία.

3.2. Αναμενόμενος αντίκτυπος

Το πρόγραμμα εργασίας «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010» παράγει διάφορα προϊόντα, συμπεριλαμβανομένων διετών εκθέσεων για τη συνεργασία σε ευρύ φάσμα ζητημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και συστάσεων και άλλων μη δεσμευτικών κανόνων ή πράξεων που ασχολούνται με συγκεκριμένα θέματα, όπως η αναγνώριση των αποτελεσμάτων της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης ή της διά βίου καθοδήγησης. Εντούτοις, πολλές από τις δραστηριότητες και τα προϊόντα του απευθύνονται κατά κύριο λόγο στους επαγγελματίες του κλάδου και στους αρμόδιους για τη χάραξη πολιτικής και δεν είναι επαρκώς ορατές σε ευρύτερο κοινό.

Ένα Ευρωπαϊκό Έτος που εστιάζεται στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της ικανότητας καινοτομίας θα προσφέρει μια ευκαιρία για να εστιαστεί η προσοχή του κοινού στα προϊόντα αυτά με τρόπο προσιτό και ικανό να κεντρίσει τη φαντασία του κοινού, και παράλληλα βασισμένο στα αποτελέσματα των αναλύσεων και των συστάσεων πολιτικής που έχουν ήδη γίνει δεκτά σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Θα προσφέρει επίσης στους ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των θεσμικών οργάνων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, μια δυνατότητα να ασκήσουν μεγαλύτερη επιρροή και να γίνουν ευρύτερα γνωστοί για τις προσπάθειές τους με τη συμμετοχή τους σε μια πανευρωπαϊκή πρωτοβουλία. Έτσι, το Έτος θα συμβάλει στην ενίσχυση του αντίκτυπου των διαδικασιών που υλοποιούνται ήδη στο πλαίσιο του προγράμματος εργασίας «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010» και στη δημιουργία μιας κρίσιμης μάζας δραστηριοτήτων με στόχο την ανάπτυξη δεξιοτήτων σχετικών με τη δημιουργικότητα και την καινοτομία. Θα στηριχτεί επίσης στα αποτελέσματα του Ευρωπαϊκού Έτους Διαπολιτισμικού Διαλόγου (2008) δίνοντας έμφαση στη σημασία των διαπροσωπικών και διαπολιτισμικών δεξιοτήτων για την τόνωση της δημιουργικότητας και της ικανότητας καινοτομίας σε ένα πολιτισμικά πολύμορφο περιβάλλον.

Με αυτό τον τρόπο, το Έτος αναμένεται να έχει τουλάχιστον εξίσου σημαντικό αντίκτυπο με προηγούμενες πρωτοβουλίες του ίδιου τύπου στον τομέα της εκπαίδευσης, όπως το Ευρωπαϊκό Έτος Διά Βίου Μάθησης (1996) και το Ευρωπαϊκό Έτος Εκπαίδευσης μέσω του Αθλητισμού (2004). Η τρέχουσα εστίαση στην ανταγωνιστικότητα, στη γνώση και στις δεξιότητες στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισσαβώνας είναι πιθανόν να προσφέρει ένα περιβάλλον στο οποίο οι ενδιαφερόμενοι φορείς θα διάκεινται ευνοϊκά όσον αφορά τα αποτελέσματα του Έτους.

Στην προώθηση της δημιουργικότητας και της ικανότητας καινοτομίας συμβάλλουν ήδη, άμεσα ή έμμεσα, δραστηριότητες σε συναφείς τομείς πολιτικής, εκτός της εκπαίδευσης, όπως οι επιχειρήσεις, τα μέσα ενημέρωσης, η συνοχή, η αγροτική ανάπτυξη και η έρευνα. Η

Επιτροπή θα χρησιμοποιήσει τις δραστηριότητες αυτές για να μεγιστοποιήσει τον αντίκτυπο του Έτους.

4. ΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

4.1. Συνοπτική παρουσίαση των στόχων της δράσης και των προτεινόμενων μέτρων

Ο γενικός στόχος του Ευρωπαϊκού Έτους είναι η προώθηση της δημιουργικότητας για όλους ως κινητήρια δύναμη για καινοτομία και ως βασικό παράγοντα για την ανάπτυξη προσωπικών, εργασιακών, επιχειρηματικών και κοινωνικών ικανοτήτων μέσω της διά βίου μάθησης.

Σύμφωνα με την έννοια της διά βίου μάθησης την οποία επικύρωσε το Συμβούλιο με το ψήφισμα της 27ης Ιουνίου 2002 για τη διά βίου μάθηση⁶, η προώθηση της δημιουργικότητας και της ικανότητας καινοτομίας θα προσαρμοστεί σε όλα τα στάδια της διά βίου μάθησης, από την αρχική μάθηση και την υποχρεωτική και μη υποχρεωτική εκπαίδευση και κατάρτιση και θα καλύπτει τον εργασιακό βίο έως την περίοδο μετά τη συνταξιοδότηση, ενώ θα αφορά τις τυπικές, μη τυπικές και τις άτυπες μορφές μάθησης.

Όπως και στα υπόλοιπα ευρωπαϊκά έτη, τα μέτρα θα περιλαμβάνουν εκστρατείες ενημέρωσης και προώθησης, εκδηλώσεις και πρωτοβουλίες σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο για τη μεταφορά των βασικών μηνυμάτων και τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με παραδείγματα ορθών πρακτικών. Το Έτος θα υλοποιηθεί μέσω των υφιστάμενων κοινοτικών προγραμμάτων, και ιδίως του προγράμματος διά βίου μάθησης 2007-2013⁷ και του προγράμματος «Πολιτισμός 2007-2013»⁸, καθώς και άλλων προγραμμάτων και πρωτοβουλιών στο πλαίσιο των προτεραιοτήτων που έχουν οριστεί για κάθε μέσο για την περίοδο μέχρι και το 2009⁹. Οι προτεραιότητες αυτές περιλαμβάνουν τομεακούς στόχους όπως: αφύπνιση και ενίσχυση της δημιουργικότητας και της καινοτομίας ή ανάπτυξη καινοτόμων παιδαγωγικών προσεγγίσεων με χρησιμοποίηση των δημιουργικών τεχνών και των θετικών επιστημών στα σχολεία· προώθηση του «τριγώνου της γνώσης» με τη δημιουργία περιφερειών μάθησης επικεντρωμένο στα πανεπιστήμια ως κινητήρια δύναμη για την περιφερειακή ανάπτυξη· στήριξη της ανάπτυξης και της μεταφοράς καινοτομίας μέσω της επαγγελματικής εκπαίδευσης· προώθηση της προσωπικής ολοκλήρωσης των ενηλίκων με την ανάπτυξη της πολιτιστικής ευαισθησίας τους και της ικανότητας δημιουργικής έκφρασης και καινοτομίας μέσω της εκπαίδευσης των ενηλίκων· και, για όλους τους κρίκους της αλυσίδας της διά βίου μάθησης, δραστηριότητες επικοινωνίας και εκδηλώσεις για τη διάδοση και την εφαρμογή των αποτελεσμάτων.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι δραστηριότητες που οργανώνονται στο πλαίσιο του Έτους είναι προσαρμοσμένες στις ανάγκες και τις περιστάσεις κάθε κράτους μέλους, καθώς και ότι τα διδάγματα που θα εξαχθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα έχουν τον μεγαλύτερο δυνατό αντίκτυπο, καλούνται τα κράτη μέλη να ορίσουν εθνικό συντονιστή ο οποίος θα είναι επιφορτισμένος με την οργάνωση της συμμετοχής τους στο Ευρωπαϊκό Έτος Δημιουργικότητας και Καινοτομίας, εφόσον ο συντονιστής της Λισσαβώνας δεν μπορεί να

⁶ EE C 163 της 9.7.2002, σ. 1.

⁷ Απόφαση 1720/2006/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Νοεμβρίου 2006, (EE L 327 της 24.11.2006, σ. 45): http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/index_en.html.

⁸ Απόφαση 1855/2006/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Δεκεμβρίου 2006, (EE L 372 της 27.12.2006, σ. 22).

⁹ http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/call08/prior_en.pdf.

ανταποκριθεί σε αυτό το ρόλο. Οι δραστηριότητες θα συντονίζονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο από ευρωπαϊκή ομάδα καθοδήγησης, στην οποία θα συμμετέχουν εκπρόσωποι των εθνικών συντονιστών.

4.2. Νομική βάση

Η βάση για την παρούσα πρωτοβουλία είναι τα άρθρα 149 και 150 της συνθήκης ΕΚ. Τα δύο αυτά άρθρα εφαρμόζονται συνήθως από κοινού, σύμφωνα με την προσέγγιση για τη διά βίου μάθηση την οποία ακολουθούν πολλά κοινοτικά κείμενα εδώ και περισσότερα από δέκα χρόνια, συμπεριλαμβανομένων των κειμένων που αναφέρονται στις αιτιολογικές σκέψεις.

4.3. Αρχή της επικουρικότητας

Η παρούσα πρόταση συνάδει με την αρχή της επικουρικότητας, κατά τον ίδιο τρόπο όπως και το υφιστάμενο πρόγραμμα για τη διά βίου μάθηση, το οποίο θα αποτελέσει σημαντικό φορέα για την υλοποίηση του Έτους. Όπως και στην περίπτωση του προγράμματος, οι στόχοι της πρότασης δεν είναι δυνατόν να επιτευχθούν πλήρως από τα κράτη μέλη, διότι η δράση σε εθνικό αποκλειστικό επίπεδο δεν θα μπορούσε να επωφεληθεί από την ευρωπαϊκή διάσταση των ανταλλαγών εμπειρίας και ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών με στόχο την προώθηση βασικών ικανοτήτων στο συγκεκριμένο τομέα της δημιουργικότητας και της καινοτομίας.

Οι στόχοι της πρότασης μπορούν να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο, διότι τα Ευρωπαϊκά Έτη είναι συνήθως σχεδιασμένα έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις κοινές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρώπη συγκεντρώνοντας κρίσιμη μάζα μέσω συνδυασμού ευαισθητοποίησης του κοινού και προώθησης της πολιτικής συζήτησης.

4.4. Αρχή της αναλογικότητας

Ο προτεινόμενος τρόπος δράσης είναι απλός, βασίζεται σε υφιστάμενα προγράμματα και επανεστιάζει τις δραστηριότητες επικοινωνίας στα θέματα του Έτους, χωρίς να επιβάλλει δυσανάλογο διαχειριστικό φόρτο στις διοικήσεις που το υλοποιούν.

4.5. Επιλογή μέσου

Η απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου αποτελεί το καταλληλότερο μέσο που εξασφαλίζει την πλήρη συμμετοχή της νομοθετικής αρχής στο σχεδιασμό του Έτους.

5. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Δεν ζητείται νέα χρηματοδότηση για το Έτος. Η ευελιξία που διαθέτει το πρόγραμμα για τη διά βίου μάθηση και άλλα συναφή προγράμματα για τον καθορισμό προτεραιοτήτων σε ετήσια ή πολυετή βάση παρέχει επαρκές δημοσιονομικό περιθώριο για τη στήριξη μιας εκστρατείας ευαισθητοποίησης σε κλίμακα ανάλογη με εκείνη προηγούμενων ευρωπαϊκών ετών. Οι διοικητικοί πόροι που απαιτούνται για την υλοποίηση του έτους μπορούν επίσης να ληφθούν από τους υπάρχοντες διοικητικούς προϋπολογισμούς.

Πρόταση

ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το Ευρωπαϊκό Έτος Δημιουργικότητας και Καινοτομίας (2009)

Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως τα άρθρα 149 και 150,

την πρόταση της Επιτροπής¹⁰,

τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής¹¹,

τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών¹²,

αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251 της συνθήκης¹³,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η Ευρώπη χρειάζεται να ενισχύσει την ικανότητα δημιουργικότητας και καινοτομίας που διαθέτει για κοινωνικούς και οικονομικούς λόγους, προκειμένου να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στην ανάπτυξη της κοινωνίας της γνώσης: η ικανότητα καινοτομίας συνδέεται στενά με τη δημιουργικότητα ως προσωπικό χαρακτηριστικό, και για να αξιοποιηθεί πλήρως χρειάζεται να διαδοθεί ευρέως στον πληθυσμό, πράγμα που απαιτεί προσέγγιση βασισμένη στη διά βίου μάθηση.
- (2) Τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να φροντίζουν επαρκώς και σε όλα τα κατάλληλα επίπεδα για την ανάπτυξη των βασικών ικανοτήτων που στηρίζουν τη δημιουργικότητα και την καινοτομία, ενόψει της εξεύρεσης καινοτόμων και πρωτότυπων λύσεων για την προσωπική, την εργασιακή και την κοινωνική ζωή.
- (3) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας (23-24 Μαρτίου 2000) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο πρέπει να καθορίζει τις νέες βασικές δεξιότητες που πρέπει να παρέχει η διά βίου μάθηση ως βασικό μέτρο της απάντησης που πρέπει να δώσει η Ευρώπη στην παγκοσμιοποίηση και τη μετάβαση σε

¹⁰ ΕΕ C , , σ. .

¹¹ ΕΕ C , , σ. .

¹² ΕΕ C , , σ. .

¹³ ΕΕ C , , σ. .

οικονομίες βασισμένες στη γνώση, υπογράμμισε δε ότι οι άνθρωποι είναι το πολυτιμότερο κεφάλαιο της Ευρώπης.

- (4) Στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Η πραγμάτωση μιας ευρωπαϊκής περιοχής διά βίου μάθησης» και στο επακόλουθο ψήφισμα του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2002 για τη διά βίου μάθηση¹⁴ αναγνωρίζεται ότι πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην απόκτηση «των νέων βασικών δεξιοτήτων» και υπογράμμισαν ότι η διά βίου μάθηση πρέπει να καλύπτει τη μάθηση από την προσχολική ηλικία έως την περίοδο μετά τη συνταξιοδότηση
- (5) Η σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης¹⁵ υπογράμμισε, ιδίως, τη «μαθηματική ικανότητα και βασικές ικανότητες στην επιστήμη και την τεχνολογία», τις «μεταγνωστικές ικανότητες (learning to learn)», την «ψηφιακή ικανότητα», την «πρωτοβουλία και επιχειρηματικότητα», την «πολιτισμική συνείδηση και έκφραση», καθώς και τις «κοινωνικές ικανότητες και ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη».
- (6) Κατά τη σύνοδό του στις 8/9 Μαρτίου 2007, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επεσήμανε ότι η εκπαίδευση και η κατάρτιση αποτελούν προαπαιτούμενα ενός λειτουργικού «τριγώνου της γνώσης» (εκπαίδευση-έρευνα-καινοτομία) και διαδραματίζουν καίριο ρόλο προκειμένου να δοθεί ώθηση στη μεγέθυνση και την απασχόληση. Ζήτησε να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην τόνωση του δυναμικού των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων του πολιτιστικού και του δημιουργικού τομέα, εν όψει του ρόλου που διαδραματίζουν για τη δημιουργία μεγέθυνσης, απασχόλησης και καινοτομίας.
- (7) Η ανακήρυξη του 2009 ως Ευρωπαϊκού Έτους Δημιουργικότητας και Καινοτομίας είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος που θα βοηθήσει την Ευρώπη στην αντιμετώπιση των προκλήσεων με την ευαισθητοποίηση του κοινού, τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με ορθές πρακτικές και με την προώθηση της έρευνας και της πολιτικής συζήτησης. Δημιουργώντας ένα περιβάλλον για την ταυτόχρονη προώθηση των στόχων αυτών σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, το Ευρωπαϊκό Έτος μπορεί να επιτύχει μεγαλύτερη συνέργια και κρίσιμη μάζα από τις διάσπαρτες προσπάθειες σε διαφορετικά επίπεδα.
- (8) Δεδομένου ότι η προώθηση της δημιουργικότητας και της ικανότητας καινοτομίας μέσω της διά βίου μάθησης εμπίπτει στους σκοπούς υφιστάμενων προγραμμάτων, και ιδίως του προγράμματος διά βίου μάθησης¹⁶, ένα τέτοιο Έτος μπορεί να υλοποιηθεί με τη χρησιμοποίηση του προγράμματος αυτού στο πλαίσιο των υπαρχόντων περιθωρίων τα οποία προβλέπει για τον καθορισμό προτεραιοτήτων χρηματοδότησης σε ετήσια ή πολυετή βάση· στην προώθηση της δημιουργικότητας και της ικανότητας καινοτομίας συμβάλλουν επίσης προγράμματα και πολιτικές σε άλλους τομείς, όπως οι επιχειρήσεις, η συνοχή, η αγροτική ανάπτυξη, η έρευνα και η κοινωνία της πληροφορίας, τα οποία μπορούν να παράσχουν στήριξη στην πρωτοβουλία εντός των αντίστοιχων νομικών πλαισίων τους.

¹⁴ EE C 163 της 9.7.2002, σ. 1.

¹⁵ Σύσταση 2006/962/EK, EE L 394 της 30.12.2006, σ. 10.

¹⁶ Απόφαση 1720/2006/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Νοεμβρίου 2006, (EE L 327 της 24.11.2006, σ. 45).

- (9) Δεδομένου ότι οι στόχοι της παρούσας απόφασης δεν είναι δυνατόν να επιτευχθούν πλήρως από τα κράτη μέλη και μπορούν να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο, η Κοινότητα δύναται να θεσπίσει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 της συνθήκης.
- (10) Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, η οποία προβλέπεται από το ίδιο άρθρο, η παρούσα απόφαση δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη αυτών των στόχων.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΝ:

Άρθρο 1

Αντικείμενο

Το έτος 2009 ορίζεται ως «Ευρωπαϊκό Έτος Δημιουργικότητας και Καινοτομίας».

Άρθρο 2

Στόχοι

1. Ο γενικός στόχος του Ευρωπαϊκού Έτους Δημιουργικότητας και Καινοτομίας είναι η στήριξη των προσπαθειών των κρατών μελών για την προώθηση της δημιουργικότητας, μέσω της διά βίου μάθησης, ως φορέα καινοτομίας και ως βασικού παράγοντα για την ανάπτυξη των προσωπικών, των εργασιακών, των επιχειρηματικών και των κοινωνικών ικανοτήτων και της καλής διαβίωσης όλων των ατόμων στην κοινωνία.

2. Οι ειδικοί στόχοι του Ευρωπαϊκού Έτους Δημιουργικότητας και Καινοτομίας είναι να υπογραμμίσει, μεταξύ άλλων, τους ακόλουθους παράγοντες που μπορούν να συμβάλουν στην προώθηση της δημιουργικότητας και της ικανότητας καινοτομίας:

α) δημιουργία περιβάλλοντος ευνοϊκού για την καινοτομία, την ευελιξία και την προσαρμοστικότητα σε έναν ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο και δημιουργική διαχείριση της πολυμορφίας· πρέπει να ληφθούν υπόψη όλες οι μορφές καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής και της επιχειρηματικής·

β) τόνωση της αισθητικής ευαισθησίας, της συναισθηματικής ανάπτυξης, της παράπλευρης εναλλακτικής σκέψης και της διαίσθησης και εκτόνωση της δημιουργικότητας σε όλα τα παιδιά από τα πρώτα στάδια ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένης της προσχολικής φροντίδας·

γ) ευαισθητοποίηση όσον αφορά τη σημασία της δημιουργικότητας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας για την προσωπική ανάπτυξη, καθώς και για την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση· τόνωση του επιχειρηματικού πνεύματος, ιδίως μεταξύ των νέων·

δ) προώθηση της εκπαίδευσης σε βασικές και προωθημένες δεξιότητες στον τομέα των μαθηματικών, των θετικών επιστημών και της τεχνολογίας, με στόχο την τεχνολογική καινοτομία·

ε) τόνωση του ανοίγματος στην αλλαγή, τη δημιουργικότητα και την επίλυση προβλημάτων ως ικανοτήτων που συμβάλλουν στην καινοτομία και μπορούν να μεταφερθούν σε ευρύ φάσμα εργασιακών και κοινωνικών πλαισίων·

στ) διεύρυνση της πρόσβασης και μείωση των διαφοροποιήσεων στην πρόσβαση σε ευρύ φάσμα δημιουργικών μορφών αυτοέκφρασης, μέσω της επίσημης εκπαίδευσης, και ιδίως κατά τα έτη που έχουν τη μεγαλύτερη σημασία για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας των νέων, έτσι ώστε να μην παρεμποδίζεται η προσωπική ανάπτυξη ορισμένων·

ζ) ευαισθητοποίηση των ατόμων όσον αφορά τη σημασία της δημιουργικότητας, της γνώσης και της ευελιξίας για μια ζωή με ευημερία και προσωπική ολοκλήρωση σε μια εποχή ταχείας τεχνολογικής αλλαγής και παγκόσμιας ενοποίησης· παροχή στα άτομα των μέσων που θα τα βοηθήσουν να βελτιώσουν τις ευκαιρίες σταδιοδρομίας τους σε όλους τους τομείς στους οποίους η δημιουργικότητα και ικανότητα καινοτομίας διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο·

η) προώθηση στενότερων δεσμών μεταξύ των τεχνών, των επιχειρήσεων και των σχολείων και πανεπιστημίων·

θ) ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της ικανότητας καινοτομίας μέσω ανεπίσημων και άτυπων δραστηριοτήτων για νέους·

ι) ενθάρρυνση όσων δεν συμμετέχουν στην αγορά εργασίας να αναπτύξουν το δημιουργικό δυναμικό τους για την προσωπική τους ολοκλήρωση και όσων αναζητούν απασχόληση να καταστούν περισσότερο ελκυστικοί στην αγορά εργασίας·

ια) προώθηση του ντιζάιν ως δημιουργικής δραστηριότητας που συμβάλλει σημαντικά στην καινοτομία, καθώς και των δεξιοτήτων διαχείρισης της καινοτομίας και του ντιζάιν, συμπεριλαμβανομένων βασικών εννοιών της προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας·

ιβ) υπογράμμιση του ανοίγματος στην πολιτιστική πολυμορφία ως μέσου για την τόνωση της διαπολιτισμικής επικοινωνίας και της καλλιτεχνικής αλληλεπίδρασης· και

ιγ) ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της ικανότητας καινοτομίας σε ιδιωτικούς και δημόσιους οργανισμούς μέσω της κατάρτισης και ενθάρρυνση των οργανισμών να χρησιμοποιήσουν καλύτερα τις δημιουργικές ικανότητες των ατόμων, τόσο των εργαζομένων όσο και των πελατών ή χρηστών.

Άρθρο 3

Περιεχόμενο των μέτρων

Τα μέτρα που λαμβάνονται για την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στο άρθρο 2 περιλαμβάνουν τις ακόλουθες δραστηριότητες σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, οι οποίες συνδέονται με τους στόχους και τα θέματα του Ευρωπαϊκού Έτους Δημιουργικότητας και Καινοτομίας:

α) συνέδρια, εκδηλώσεις και πρωτοβουλίες για την προώθηση της συζήτησης και την ευαισθητοποίηση όσον αφορά τη σημασία της δημιουργικότητας και της ικανότητας καινοτομίας·

β) εκστρατείες ενημέρωσης και προβολής για τη διάδοση των βασικών μηνυμάτων·

γ) επισήμανση παράδειγμα των ορθών πρακτικών η διάδοση πληροφοριών σχετικά με την προώθηση της δημιουργικότητας και της ικανότητας καινοτομίας·

δ) έρευνες και μελέτες σε κοινοτική ή εθνική κλίμακα.

Εκτός από τις δραστηριότητες που συγχρηματοδοτούνται από την Κοινότητα, σύμφωνα με το άρθρο 6, η Επιτροπή τα κράτη μέλη μπορούν να επισημάνουν άλλες δραστηριότητες που συμβάλλουν στους στόχους του Έτους και να επιτρέψουν τη χρησιμοποίηση της επωνυμίας του Έτους για την προώθηση των δραστηριοτήτων αυτών, στο μέτρο που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων που προβλέπονται στο άρθρο 2.

Άρθρο 4

Συνεργασία με τα κράτη μέλη

Κάθε κράτος μέλος ορίζει έναν εθνικό συντονιστή επιφορτισμένο με τη διοργάνωση της συμμετοχής στο Ευρωπαϊκό Έτος Δημιουργικότητας και Καινοτομίας, εφόσον ο εθνικός συντονιστής της διαδικασίας της Λισσαβώνας δεν μπορεί να ανταποκριθεί σε αυτό το ρόλο. Ο συντονιστής εξασφαλίζει το συντονισμό σε εθνικό επίπεδο των δραστηριοτήτων που αφορούν το Ευρωπαϊκό Έτος Δημιουργικότητας και Καινοτομίας.

Άρθρο 5

Συντονισμός σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Η Επιτροπή συγκαλεί συνεδριάσεις των εθνικών συντονιστών για το συντονισμό της υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Έτους Δημιουργικότητας και Καινοτομίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο και την ανταλλαγή πληροφοριών για την υλοποίηση του έτους σε εθνικό επίπεδο.

Άρθρο 6

Χρηματοδότηση

Με την επιφύλαξη της στήριξης που μπορεί να δοθεί στο Έτος από προγράμματα και πολιτικές σε άλλους τομείς, όπως οι επιχειρήσεις, η συνοχή, η έρευνα και η κοινωνία των πληροφοριών, η συγχρηματοδότηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο δραστηριοτήτων στο πλαίσιο του Έτους θα είναι σύμφωνη με τις προτεραιότητες και τους κανόνες που ισχύουν για τα υφιστάμενα προγράμματα στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, και ιδίως για το πρόγραμμα διά βίου μάθησης.

Άρθρο 7

Έναρξη ισχύος

Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει την επομένη της δημοσίευσής της στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρο 8

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, [...]

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Ο Πρόεδρος
[...]

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
[...]